

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden palvelusuunnitelma pohjautuu Turun kaupungin strategiaan, pormestariohjelmaan ja liikunnan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan

I Kuvaus toiminnasta

Liikunnan palvelukokonaisuuden perustehtävänä on aktivoida turkulaiset liikkumaan ja edistämään hyvinvointiaan liikunnan avulla. Palvelukokonaisuus vaalii liikunta- ja urheilukulttuuria luomalla edellytyksiä kuntalaisten terveyttä edistävälle liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa eri kohderyhmille, erityisesti passiivisille ja erityisryhmille.

Liikunnan palvelukokonaisuus koostuu kahdesta yksiköstä. **Liikunnallisen elämäntavan yksikkö** järjestää ohjatun liikunnan palveluita sekä itse että ostopalvelusopimuksin eri ikä- ja kohderyhmät huomioiden. **Liikuntapaikkayksikkö** ylläpitää, suunnittelee ja kehittää liikuntapaikkaverkkoa, vastaa kunnallisten liikuntapaikkojen vuorojaosta ja vuorojen laskutuksesta, toteuttaa uimahallien ja maauimaloiden ohjatut liikuntapalvelut sekä hoitaa tuotemyynnin asiakaspalvelupisteillä. Kokonaisuuteen kuuluu yhteensä n. 400 erilaista sisä- ja ulkoliikuntaolosuhdetta, joista n. 200 on vuoronvaraustoiminnan piirissä. Lisäksi liikunnan palvelukokonaisuus valmistelee ja käsittelee liikuntalautakunnan myöntämät avustukset. Avustuksia jaetaan turkulaisten liikunta- ja urheiluseurojen sekä liikuntaa järjestävien yhdistysten toimintaan, niiden käyttämien liikuntaolosuhteiden kuluihin, seurojen ja yhdistysten henkilöstön kouluttamiseen, liikuntapaikkojen rakentamiseen ja peruskorjaamiseen sekä nuorten urheilijoiden palkitsemiseen.

Liikunnan palvelukokonaisuuden **toiminta tukeutuu osaltaan kansallisiin Liikkuvat-kehittämishjelmiin**, joiden tavoitteena on edistää eri ikäisten kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset ja nuoret, perheet, työikäiset ja ikääntyvät. Lasten ja nuorten valtakunnallisiin ohjelmiin lukeutuvat Harrastamisen Suomen malli, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu -ohjelmaan perustuvat Liike-kerhot ja Liikkuva toinen aste. Perheiden osalta toimintaa kehitetään Liikkuva perhe -ohjelmaa hyödyntäen. Työikäisten linjaavana ohjelmana toimii Liikkuva aikuinen ja ikääntyneiden terveysliikuntaohjelma on nimeltään Voimaa vanhuuteen. Kaikki Harrastamisen Suomen mallin toimenpiteet sekä osa Liikkuva aikuinen -ohjelman kehittämistoimista toteutetaan valtakunnallisella rahoituksella.

Liikkumisen aktivoinnin tuotteita ja palveluita on lapsille ja nuorille kahdeksan sisältäen myös koululiikunnan: Lasten liikunnan ihmemaa 1–12-vuotiaille, alakoulujen Liike-kerhot, koululiikunnanohjauksen palvelut, lasten ja nuorten soveltavan liikunnan palvelut, Mihi 12–19-vuotiaille, Harrastamisen Turun malli -hankkeen kerhotoiminta, yläkoulujen Koulu PT-toiminta ja etsivä harrastustoiminta. Työikäisille ja ikääntyville on tarjolla 12 erilaista vaihtoehtoa: Leidit liikkeellä, Kunnon äijät, KuntoVoiTas, Ihanaiset naiset, Raskas sarja, Kuntosalin ABC-kurssi ja laiteopastus, aikuisten leikkipuistojumppat, +75-vuotiaiden VoiTas -toiminta, työikäisten ja ikääntyneiden soveltavan liikunnan palvelut, ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta, monikulttuuriset liikuntapalvelut ja seniorirannekelaisten ohjatut ryhmät. Omatoimiliikkuja palvelevat mm.

kausi- ja sarjalataukset sekä Seniori- ja Kimmoke-tuotteet, joilla pääsee liikkumaan Turun kaupungin liikuntapaikoille. Lisäksi Saattajakortti tukee vammaisen ja pitkäaikaissairaana liikunnan harrastamista.

II Toimintaympäristön muutos

Suurimpina ajankohtaisina muutostekijöinä ovat liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä, kunnallisen liikuntapaikkaverkon supistuminen, väestörakenteen muutoksen vaikutukset liikuntapalveluiden järjestämiseen, taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen, liikuntakäyttäjien polarisoituminen ja nuorten korkea drop out seuratoiminnassa.

Liikkumattomuuden ja paikallaanolon vuosikustannukset ovat Turussa UKK-instituutin laskelmien mukaan n. 104 miljoonaa euroa vuodessa. Jos liikkumattomien määrä vähentyisi 9 prosentilla ja paikallaan olevien 16 prosentilla, kustannukset vähenisivät laskurin mukaan n. 15 miljoonaa euroa vuodessa.

Turkulaisten liikuntakäyttäjien tilaa kuvaa **polarisoituminen**: osa kaupunkilaisista on fyysisesti aktiivisia arkiliikkuja, joilla on liikunnallisia harrastuksia, kun taas osa ei liiku arjessaan lainkaan.

- Turkulaisista 20–54-vuotiaista 29 % harrastaa kuntoliikuntaa tai urheilua useita tunteja viikossa ja vastaavasti 24,4 % ei harrasta vapaa-ajallaan lainkaan liikuntaa.
- Valtakunnallisten tulosten mukaan lasten ja nuorten liikkumissuosituksen saavuttavien **määrä vähenee merkittävästi iän myötä**: 7-vuotiaat 58 %, 11-vuotiaat 42 %, 15-vuotiaat 15 % ja 16–20-vuotiaat 8 % (MOVE 2021 & LIITU 2018, 2020).
- Turun kaupungin harrastuskyselyn (2021, n = 5 930) mukaan **7–19-vuotiaista n. 16 % ei harrasta säännöllisesti ja ohjatusti mitään, mutta haluaisivat harrastaa**. Harrastamisen merkittävimpinä esteinä ilmenivät harrastamisen kustannukset, tarjonnan puute kodin lähellä, harrastuspaikkojen liian kaukainen sijainti ja harrastuskaverin puute.
- Turun kaupungin avustusjärjestelmän tietojen mukaan turkulaisissa seuroissa harrastaa 7–11-vuotiaissa n. 84 %, 12–15-vuotiaissa n. 59 % ja 16–19-vuotiaissa n. 20 % turkulaisista.
- 7–15-vuotiaiden vanhemmista n. 25–30 % ja 16–19-vuotiaista n. 20 % toivoo 150–300 euron vuosittaista tukea harrastamiseen.

Turun kaupungin harrastuskyselyn tuloksien perusteella **lasten ja nuorten harrastamisessa on havaittavissa merkittäviä alueellisia eroja**.

- Säännöllistä ja ohjattua liikuntaa harrastetaan merkittävästi keskiarvoa vähemmän Perno-Pansiossa (peruskouluikäiset 59 %, 2. asteen opiskelijat 33 %), Varissuo-Lausteella (peruskouluikäiset 62 %) ja Maaria-Paattisilla (peruskouluikäiset 63 %).
- Peruskouluikäisistä Maaria-Paattisilla (83 %) harrastetaan puolestaan merkittävästi enemmän omaehtoisesti yksin tai kaveriporukassa vähintään kerran viikossa kuin keskimäärin kaikilla suuralueilla (75 %).
- Perno-Pansio (58 %), Maaria-Paattinen (59 %) ja Varissuo-Lauste (60 %) suuralueilla asuvat peruskouluikäiset osallistuvat merkittävästi vähemmän urheiluseuratoimintaan (kerran viikossa) kuin keskimäärin kaikilla suuralueilla (68 %).

- Perno-Pansio (31 %) suualueella asuvat toisen asteen opiskelijat osallistuvat merkittävästi vähemmän urheiluseuratoimintaan kuin suuralueilta yhteensä (41 %).
- Hirvensalo-Kaksikerran (77 %) ja Länsikeskuksen (75 %) suuralueilla asuvat osallistuvat puolestaan merkittävästi enemmän urheiluseuratoimintaan.

Vuonna 2020 alkanut **koronaviruspandemia** on tuonut merkittäviä ja ennakoimattomia muutoksia myös liikunnan palvelukokonaisuuden toimintaympäristöön. Liikunta- ja urheiluseurat ovat kokeneet merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia tappioita koronaviruspandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vuoksi. Toimintaa on pystytty sopeuttamaan, mutta siitä huolimatta harrastajamäärät ovat merkittävästi laskeneet. Omatoimiliikunnassa pandemian vaikutukset näkyvät mm. ulkoliikunnan lisääntymisenä sekä digitaalisten palveluiden ja tuotteiden roolin kasvuna. (VLN 2020 ja Olympiakomitea 2020.) Uusille virtuaalisten/digitaalisten ja hybridipalvelujen kehittämiselle on tarvetta. Digitalisaation etenemisen mukana tuoma potentiaali liikkumaan aktivoiminnin sekä liikkumisen vaikuttavuuden seurannan työkaluina luovat uusia mahdollisuuksia myös toimintaympäristön muutoksiin vastaamiseen.

Liikkumis- ja harrastamistottumusten ohella **Turun liikuntapaikkaverkko** on mittavien päivitysten tarpeessa. Elinkaariensa päässä olevien kahdeksan suuremman ydinliikuntapaikan lisäksi kouluverkon dynaamiset muutokset vaikuttavat suuresti verkkoon vähentäen sisäliikuntasalien ja ulkokenttien määrää sekä näin luovat haasteita niin liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kuin koululiikunnan järjestämiselle.

Turun kaupungin **hiilineutraaliustavoite** haastaa Liikunnan palvelukokonaisuutta pohtimaan, miten lasten ja nuorten harrastuskuskaamiseen liittyvää yksityisautoilua voisi hillitä päästöjen vähentämiseksi.

III Kehittämissuunnitelma

Liikuntapaikkarakentamisen kehittämiselle suuntaa antaa pormestariohjelmassa mainitut kaupunginvaltuuston päättämät (11.4.2022 § 67) **liikuntapaikkaverkon kehittämislinjaukset sekä sen toimeenpanopäätökset vuosille 2022–2024** (kh 30.5.2022 § 246). Toimeenpanopäätöksessä on nostettu esille mm. kouluhankkeiden yhteydessä toteutettavat sisä- ja ulkoliikuntaolosuhteet, joita kehitetään mm. liikuntaolosuhteiden riittävä koko ja alueellinen tarjonta huomioiden. Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen lähempänä kotia vähentää harrastuskuskausta, mikä tukee Turun kaupungin hiilineutraaliustavoitetta.

Vuonna 2024 liikuntapaikkaverkkoa kehitetään mm. peruskorjaamalla olemassa olevia, mutta elinkaarensa päässä olevia ulkoliikuntapaikkoja. Liikuntapaikkaverkon kehittämislinjausten mukaisesti ensisijaisena kohteena ovat omatoimiseen liikuntaan kannustavat kaikille avoimet liikuntapaikat.

- Paavo Nurmen stadionin suorituspaikkojen pinnoitteen uusiminen pinnan sertifikaatin varmistamiseksi
- Kupittaaan puistossa sijaitsevan BMX-radan peruskorjaaminen
- Jääolosuhteita kehitetään Kupittaa 3 kentälle rakentuvalla tekojääkentällä.

- Suunnittelua edistetään ja jatketaan Jäkärän urheilupuiston sekä Isoisten urheilukentän osalta, jotka peruskorjattuna laaduntavat huomattavasti pohjoisen Turun liikuntapaikkaverkkoa.
- Kouluhankkeiden osalta liikuntapalvelut ovat mukana mm. Linnakaupungin monitoimitalon ja Karhunaukion yhtenäiskoulun suunnittelussa. Tarkoituksena on edistää linjausten mukaisten liikuntaolosuhteiden toteuttamista, kuten esimerkiksi koulujen pihojen kehittämistä liikuttavammiksi sekä lasten ja nuorten motorisia taitoja kehittäväksi. Lisäksi liikuntapalvelut ovat mukana myös muiden koulujen uudis- ja peruskorjaushankkeissa.
- Hankekorttipäätös uuden skeittiparkin rakentamisesta tehtiin syksyllä 2023. Tavoitteena on, että uuden skeittiparkin suunnittelu aloitetaan vuoden 2024 aikana.

Kaupunginvaltuuston päättämä (12.12.2022 § 249) liikunnan **avustusjärjestelmän ja kunnallisten liikuntatilojen hinnoittelumallin uudistus** tukee omalta osaltaan liikuntapaikkaverkon kehittymistä sekä huomioi aiempaa tasavertaisemmin eri taustoista tulevat lapset ja nuoret sekä eri liikuntalajeja tarjoavat seurat ja yhdistykset. Uudistuksen kokonaistavoitteena on vähentää lasten ja nuorten liikkumattomuutta, edistää hyvinvointia liikunnan keinoin sekä hillitä harrastamisen kustannusten nousua.

- Keskeisimpänä sisältönä uudistuksessa on 7–19-vuotiaille turkulaisille vuosittain annettava 160–300 euron suuruinen tuki ("Harrastekortti") ohjattuun liikuntaan turkulaisissa seuroissa.
- Vähävaraiset lapset ja nuoret saavat lisäksi vuosittaisen erillistuen, jonka yksityiskohdista päätetään syksyn 2023 aikana.
- Yksityisten ja yhdistysomisteisten liikuntatilojen käytön tukea korotetaan 70 prosenttiin alle 20-vuotiaiden liikuntatoiminnan osalta.
- Seurojen osaamisen kehittämiseen luodaan oma malli.
- Kunnallisten liikuntatilojen käytön hinnoittelu muuttuu. 7–19-vuotiaiden vuorojen hinnat ovat n. 0–30 % vastaavan liikuntatilan markkinahinnasta. Yli 20-vuotiaiden vuorojen hinnoittelu synkronisoidaan 7–19-vuotiaiden vuorohinnaston kanssa. Alle 7-vuotiaiden vuorot ovat maksuttomia myös vuodesta 2025 eteenpäin.
- Uudistus otetaan käyttöön vuonna 2025.
- Vuoden 2024 aikana viimeistellään mm. Harrastekortin sähköisen järjestelmän hankinta ja toteutus, Harrastekortin käyttöön liittyvät periaatteet sekä liikuntatilojen käytön avustamisen periaatteet. Lisäksi vuonna 2024 panostetaan asukas- ja kohderyhmäviestintään.

Liikunnan palvelukokonaisuus on tärkeä osa **Yhteisöllinen Turku -kärkihanketta**, jossa tuetaan turkulaisten mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan ja panostetaan asuinalueiden tasapainoiseen kehittämiseen. Suunnittelua ja toimenpiteitä tehdään yhteistyössä järjestökentän, asukkaiden ja yritysten kanssa. Hanke koostuu kolmesta osiosta: Hyvän mielen Turku, Liikkuva Turku ja Uudistuvien lähiöiden Turku. Keskeisiä teemoja ovat yksinäisyyden vähentäminen, mielenterveyden tukeminen, syrjäytymisen ehkäisy, liikkuminen ja harrastaminen, kotouttaminen ja lähiöiden kehittäminen.

Liikunnan palvelukokonaisuus on päävastuussa kärkihankkeen Liikkuva Turku -osiosta. Vuoden 2024 tavoitteita ovat mm.

- Sähköisen kokonaisratkaisun toteutus tukemaan edellä mainittuun avustusuudistukseen sisältyvän Harrastekortin käyttöönottoa
- Avustusuudistukseen sisältyvän valmennusosaamisen mallin jalkauttaminen seura- ja yhdistyskentälle

- Harrastamisen Turun Mallin toteutus koulupäivän aikana
- Lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen yhdessä seurojen ja yhdistysten kanssa, mm. Mihi- ja Kivaloma-toiminnat
- Aikuisten liikuntakausikortin luominen yhdessä seura- ja yhdistystoimijoiden kanssa
- Työpaikkaliikunnan palvelujen kartoittaminen ja viestinnän tehostaminen
- Ryhmämuotoisen liikuntaneuvontapalveluiden kehittäminen
- Ikääntyneiden Lähiliikkujat-toimintamallin luominen yhteistyössä kumppanuusyhdistysten ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa
- Viestinnän kehittäminen

Osana Liikkuvaa Turkuja otetaan käyttöön myös **uudistettu liikuntapalveluiden omatoimituotteiden hinnasto 1.1.2024 alkaen** (liikkl 13.12.2022 § 114, 14.2.2023 § 20, 21.3.2023 § 33, 18.4.2023 § 52 ja 23.5.2023 § 62). Uudistuksen päätavoitteena on kannustaa eri-ikäisiä ja -taustaisia henkilöitä liikkumaan säännöllisesti kaikilla Turun kaupungin liikuntapaikoilla sekä osallistumaan liikuntapalveluiden ohjattuun toimintaan. Uusi hinnasto on aiempaa asiakaslähtöisempi, rakenteeltaan selkeämpi sekä palvelee laaja-alaisemmin entistä suurempaa asiakasmäärää erilaisissa elämäntilanteissa. Pääpainopiste on neljän kuukauden kausituotteissa. Uutena tuotteena lanseerataan mm. työikäisten kausilataus. Myös Turun ulkopuolella asuvien on mahdollisuus hyödyntää mm. alennushintaisia kausituotteita.

Turun kaupungin soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelma 2023–2027 valmistui keväällä 2023. Suunnitelma toimii toimintarajoitteisten henkilöiden liikuntapalvelujen kehittämisen työvälineenä. Kehittämistyössä pilotoitiin Liikuntatieteellisen Seuran ja Lounais-Suomen aluehallintoviraston luomaa soveltavan liikunnan strategiatyökalua, jonka tavoitteena on liikuntapalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja kansalaisten tasa-arvoisen kohtelun vahvistaminen liikuntapalveluissa. Suunnitteluun osallistui toimijoita kaupungin eri palvelukokonaisuuksista, Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta sekä Turun seudun yhdistyksistä ja järjestöistä.

Soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelman mukaisia tavoitteita vuonna 2024 ovat mm.

- Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja palveluohjauksen kehittäminen Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa
- Ikääntyneiden lähiliikunnan toteuttaminen kattavasti eri asuinalueilla (tavoitteena 35 eri aluetta) ja VoiTas-tehoarjoittelun laajentaminen
- Ryhmämuotoisen liikuntaneuvonnan pilotointi liikkumisrajoitteisten kohderyhmälle
- Esteettömyyden huomiointi liikuntapaikkahankkeiden tarveselvitysvaiheissa ja esteettömyysstandardien näkyväksi tekeminen rakennussuunnitteluvaiheessa sekä liikuntapaikkojen esteettömyystietojen päivittäminen Palvelutietovarantoon
- Asumispalvelu- ja päivätoimintayksiköiden arjen aktiivisuutta edistävien toimenpiteiden kehittäminen
- Saattajakortti tehostetun ja erityisen tuen hallintopäätöksen saaneille lapsille

Vuonna 2023 alkaneen Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman **Harrastamisen Suomen mallin kehittämishankkeen** päätavoitteena on parantaa lasten ja nuorten liikunnan harrastuspolkuja Harrastamisen Suomen mallin toimintojen, kaupungin järjestämän matalan kynnyksen liikuntatoiminnan ja seuratoiminnan välillä. Turku koordinoi kaupunkien yhteishanketta, jossa mukana ovat Espoo, Helsinki, Jyväskylä ja Vantaa. Mukana hanketta toteuttamassa ovat myös Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta ja Itsenäisyyden juhluvuoden

lastensäätiö (Itla). Hanke on yksivuotinen. Vuoden 2024 aikana tehdään nykytilan analyysi, jossa kerätään yhteen tietoa kaupunkien harrastamisen nykytilasta, harrastuspolkuihin liittyvistä haasteista sekä lasten harrastamisen seurannan ja arvioinnin tietolähteistä. Nykytilan analyysin pohjalta luodaan yhteisövaikuttavuuden viitekehukseen perustuva yhteiskehittämisen malli, jota hyödynnetään käytännön työssä. Hankeen tuloksia on mahdollisuus hyödyntää valtakunnallisesti Harrastamisen Suomen mallin kehittämisessä.

IV Yhteisvaikuttava ja poikkialainen toiminta

Uusi Turku -toiminta- ja johtamismallin keskiössä on entistä vahvempi ihmislähtöinen ja poikkialainen yhteisvaikuttava toiminta. Toiminnassa on kolme tasoa: yhteisvaikuttava johtaminen, yhteisvaikuttava palveluiden ja palveluverkon sovittaminen asiakastarpeen resurssiviisaaseen täyttämiseen sekä asiakasviestintä ja ohjaaminen oikeisiin palveluihin oikeaan aikaan. Toimintamallia toteuttamaan on alkuvuonna 2023 perustettu uudet monialaiset johtoryhmät: hyvinvointi, elinvoima, kaupunkiympäristö ja integraatio.

Uuden Turun toimintamallin poikkialaisia pilotteja ovat lasten ja nuorten palvelukokonaisuus sekä teemoina segregaaation ehkäisy, työllisyyden ja kotoutumisen uudistaminen sekä koulujen pihojen yhteistoiminnallinen uudistaminen. Turun kaupungin päivitetyn hallintosäännön (kv 17.4.2023 § 74) mukaan lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden tehtävänä on johtaa muutoshanketta, jossa luodaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvat palvelut kokonaisvaltaisesti huomioiva johtamismalli. Palvelukokonaisuus vastaa siitä, että resurssit kohdistetaan tietoon ja tarpeisiin perustuen tuottaen lapsille ja nuorille hyvinvointia ja kaupungille elinvoimaa.

Liikunnan palvelukokonaisuus tekee yhteistyötä laaja-alaisesti kaupungin muiden palvelukokonaisuuksien ja -alueiden kanssa. **Alle on koottu lapsiin ja nuoriin liittyviä esimerkkejä käytännön yhteisvaikuttavasta ja poikkihallinnollisesta toiminnasta.** Näiden esimerkkien lisäksi yhteisvaikuttavaa ja poikkihallinnollista toimintaa toteutetaan myös työikäisten ja ikääntyvien kohderyhmien osalta niin kaupungin palvelukokonaisuuksien, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kuin kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

- **Harrastamisen Turun Malli** on konkreettinen esimerkki yhteisvaikuttavasta toimintamallista. Lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kasvatuksen ja opetuksen, kulttuurin ja liikunnan palvelukokonaisuuksien sekä nuorisopalveluiden kanssa. Liikuntavälitunnit ovat aiemmin olleet osa Harrastamisen Turun mallia, jonka myötä lähtökohtaisesti yläkouluissa on toteutettu välituntien aikana liikuntatoimintaa sisä- tai ulkotiloissa. Koska nuorisolain uudistuksen myötä koulupäivän aikaista toimintaa ei voi toteuttaa enää Suomen mallin rahoituksesta, Turun kaupunki rahoittaa liikuntavälitunnit jatkossa pormestariohjelmaan sisältyvän kärkihankkeen kautta. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden kanssa.
- **Liikkuva koulu -toimintaa** suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhteistyössä kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden kanssa. Koulujen liikkumisen nykytilaa arvioidaan vuosittain koulu-/yksikkökohtaisilla nykytilan arvioinneilla. Nykytilan arviointien pohjalta määritellään kaupunkitasoiset tavoitteet koulujen toimintakulttuurin liikunnallistamiseksi, joita kouluissa toteutetaan koulukohtaisten

toimintasuunnitelmien pohjalta. Osana liikkuva koulu -toimintaa peruskoululaisille järjestetään Liikkuva koulu -hankkeen aikana vakiinnutettuja Liike-kerhoja. Kerhoja järjestetään alakouluilla sekä erityisen tuen kouluilla lähtökohtaisesti iltapäivisin. Kerhojen ohjauksesta vastaavat seurojen ohjaajat sekä koulujen opettajat ja koulunkäynninohjaajat.

- **Koululiikunnanohjauksen** tarjoamia palveluita suunnitellaan ja toteutetaan vuosittain yhdessä perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen liikuntaa ja terveystietoa opettavien opettajien kanssa. Perusopetuksen oppilaita, lukio-opiskelijoita sekä ammatti-instituutin opiskelijoita osallistuu vuosittain koululiikunnanohjauksen organisoimien liikuntatapahtumien järjestämiseen.
- Alakouluikäisten lasten **Kivaloma kulmilla -toimintaa** järjestetään yhteistyössä kulttuurin palvelukokonaisuuden ja nuorisopalveluiden kanssa syys-, talvi- ja kesälomilla. Toiminnan tavoitteena on tarjota lapsille mieluisaa tekemistä ja erilaisia lajikokeiluja lähellä kotia, turvallisen aikuisen seurassa. 12–19-vuotiaiden Mihi-toimintaa kehitetään yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa.
- Liikuntapalveluiden ja **varhaiskasvatuksen** yhteistyön tavoitteena on lisätä lasten liikkumista tarjoamalla mahdollisuuksia liikuntatilojen käyttöön, osaamisen kehittämiseen ja hyvien käytänteiden jalkauttamiseen. Työtä tehdään esimerkiksi varhaiskasvatuksen ydintiimissä yhdessä alle kouluikäisten liikuntapalveluvastaavan ja varhaiskasvatuksen liikunnasta vastaavien yksikönjohtajien kanssa. Yhteistyössä hyödynnetään Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma-alustaa ja sen työkaluja, kuten nykytilan arviointia, minkä tulosten pohjalta vuosittaiset kehittämistavoitteet valikoidaan. Varhaiskasvatuksen kanssa aloitetaan vuonna 2024 myös yhteistyöpilotti, mikä edistää lasten liikkumista ja motorisia taitoja sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan osaamista liikkumistaitoihin ja niiden havainnointiin liittyen.
- Keväällä 2023 aloitettu yhteistyö **liikunnan ja leikin yhdistämisestä sekä puistoalueiden kehittämisessä** huomioi mm. koulujen ja päiväkotien piha-alueet osana lähiliikuntapaikkaverkoston kehittämistä. Lisäksi päiväkotien sisätiloihin liittyvää toiminnallista konseptointia kehitetään yhteistyössä kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden kanssa.
- Koulujen pihojen kehittämistä koulupäivänaikaisen ja vapaa-ajan liikunnan edistäjinä toteutetaan tällä hetkellä ensisijaisesti uusien koulukohteiden kohdalla.
- **Skeittiolosuhteita** kehitetään yhteistyössä liikunnan palvelukokonaisuuden, nuoriso- ja tilapalveluiden sekä kaupunkirakentamisen kanssa. Lisäksi kehitysohjelmaan osallistetaan skeittiryhmää, joka koostuu paikallisista seura- ja yhdistystoimijoista.
- **Pyöräilyä** puolestaan pyritään edistämään yhdessä liikennesuunnittelun kanssa mm. mahdollistamalla pyöräily valikoiduilla kuntoreiteillä, joka osaltaan edistää pyörällä kulkemista. Yhteistyössä Scale Up -hankkeen kanssa päiväkoteihin järjestetään pyöräilykerhoja. Liikennesääntöjen oppimisen ja lasten pyöräilytaitojen edistämisen lisäksi toiminnan tavoitteena on perheiden kannustaminen arkiliikuntaan.

- **Avustusjärjestelmän uudistukseen** liittyvän Harrastekortin sähköisen järjestelmän kehitystyötä edistetään yhdessä kaupungin kehittämis-, hankinta- ja IT-palveluiden sekä projektitoimiston kanssa. Uudistuksen viestinnässä mukana ovat kaupungin viestintäpalvelut sekä kärkihankkeet.

Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun mittayksikkö	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Ohjatun toiminnan käyntikerrat yhteensä	lkm	48 000	48 000
Ostettujen ohjaustoimintojen käyntikerrat	lkm	120 000	120 000
Tapahtumien käyntikerrat	lkm	50 000	50 000
Liikuntapaikkojen käyntimäärä	lkm	1 600 000	1 700 000
Uimalaitosten käyntimäärä	lkm	800 000	880 000
Kausituotteiden myyntimäärä *	lkm	11 000	23 300
Kausituotteiden myyntimäärä *	€	420 000	1 230 000
Sarjarannekkeiden myyntimäärä *	lkm	27 000	18 300
Sarjarannekkeiden myyntimäärä *	€	1 150 000	814 000
Jaettujen vuorojen lukumäärä	lkm	93 000	110 000
Alle 20-vuotiaiden osuus tilavarauksista	%	60	60
Liikuntapaikkojen varausaste arkisin 8-16	%	55	55
Liikuntapaikkojen varausaste arki-iltaisain ja viikonloppuisin	%	70	70
Liikuntapaikkojen asiakaskyselyn keskiarvo (2018: 3,8)	likert (1-5)	4	4

*Omatoimituotteiden hinnastouudistus otetaan käyttöön 1.1.2024 → uusi hinnastorakenne poikkeaa aiemmista vuosista vaikuttaen myös tavoitelukuihin

Henkilöstöstrategian toimenpiteet

Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Vuosi
Työ lisää hyvinvointia	Sosiaalisen pääoman sekä yhteisöllisyyden lisääminen ja edistäminen	Yhteisten kohtaamisten toteuttaminen ja varmistaminen: esim. virkistyspäivät, Tyhy-toimintaan kannustaminen	2024
Osaaminen ja uudistuminen	Kehittämismyönteisyyden ylläpitäminen	Laajennettu johtoryhmätyöskentelyn kehittäminen: tapaamiset kolme kertaa vuodessa, sisältää vuosisuunnittelun, arvioinnin ja yhdessä suunnitellut työpajateemat Henkilöstön kannustaminen koulutuksiin	2024
Parempi johtaminen	Tiedonkulun varmistaminen	Sisäisen viestinnän kehittäminen: säännölliset yksikkö- ja osastopalaverit, kokoontumiset eri kokoonpanoilla ja tiimeissä, henkilöstön yhteinen vastuu tiedonkulun edistämiseen, kokeillaan henkilöstön omaa uutiskirjettä	2024